

Vyhlásenie predkladateľa

Materiál „Stratégia odpadového hospodárstva Slovenskej republiky do roku 2035“ sa predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky s nasledujúcimi rozporami:

Asociácia priemyselných zväzov a dopravy:

1. Pripomienka sa týka požiadavky doplniť do stratégie scenáre vývoja ako aj analytický prehľad trendu skládkovania do roku 2035 – vrátane referenčného scenára „bez zmeny politiky“ a alternatívnych scenárov, konkrétny plán míľnikov a opatrení na znižovanie skládkovania, vyhodnotenie nákladov, technických kapacít a legislatívnych bariér, ktoré bránia dosiahnutiu cieľa 10 %.

Vyjadrenie MŽP SR: Do stratégie boli doplnené scenáre vývoja odpadového hospodárstva podľa štúdie IEP Ako von zo smetiska. Uvedené scenáre sú len v krátkosti popísané, keďže model odpadového hospodárstva, jednotlivé opatrenia k scenárom, plán míľnikov a vyhodnotenie nákladov je možné nájsť na stránke www.minzp.sk.

2. Pripomienka sa týka požiadavky, aby Stratégia odpadového hospodárstva Slovenskej republiky do roku 2035 (ďalej len „stratégia“) neprezentovala cementárne ako garantované riešenie, obsahovala požiadavku, aby cementárne prešli modernizáciou a plnili ekvivalentné environmentálne štandardy ako zariadenia v západnej Európe (vrátane merateľných emisných limitov a kontroly SIŽP), zohľadnila, že cementárne sú primárne priemyselné výrobné prevádzky a nie zariadenia na zhodnocovanie odpadu, a teda ich využitie musí byť doplnkové a nie hlavné riešenie v systéme odpadového hospodárstva.

Vyjadrenie MŽP SR: V kapitole 4.7 stratégie sa uvádza, že zariadenia na spalovanie odpadov (cementárne) prijímaním vyrobených TAP z odpadov môžu napomôcť k znižovaniu množstva zmesového komunálneho odpadu, ktorý je ukladaný na skládky odpadov. V stratégii nie sú tieto zariadenia prezentované ako hlavné riešenie v systéme odpadového hospodárstva, keďže odpadové hospodárstvo v SR sa musí zameriavať na vyššie priečky hierarchie, ktorými sú predchádzanie vzniku odpadu, opätovné použitie, príprava na opätovné použitie a recykláciu. Zariadenia na spalovanie odpadov sú zahrnuté do kapacít využívaných na energetické zhodnocovanie odpadov, keďže takéto zariadenia môžu spracovávať odpady (napr. TAP) a v SR sa tieto zariadenia nachádzajú. Vzhľadom na to, že SR je členským štátom EÚ (do súčasnosti 21 rokov), zariadenia pôsobiace v odpadovom hospodárstve musia dodržiavať všetky štandardy a predpisy platné v EÚ.

3. Pripomienka sa týka scenárov vývoja odpadových tokov (napr. komunálny odpad, zmesový komunálny odpad, jednotlivé zložky z triedeného zberu, stavebný odpad, nebezpečný odpad, textilný odpad, elektroodpad a pod.) a na ne nadväzujúce odhadované potreby kapacít v členení na: triediace a recyklačné linky, kompostárne a bioplynové stanice, zariadenia na energetické zhodnocovanie (ZEVO, spalovanie), zariadenia na spracovanie nebezpečných a špeciálnych odpadov, priebežných míľnikov do roku 2035 (napr. pre roky 2026, 2030), ktoré by umožnili vyhodnocovanie plnenia cieľov a smerovania systému, investičnú bilanciu a harmonogram, ktorý by uvádzal predpokladané investičné náklady na jednotlivé typy zariadení, časový rámec výstavby (kedy, kde a koľko), výhľadové kapacity potrebné na splnenie cieľov EÚ, mapu deficitu infraštruktúry, ktorá by zohľadnila územné nerovnosti (kde chýbajú zariadenia, sklady, spracovateľské

kapacity), nástroje na podporu obehového hospodárstva, ako napr. ekomodulácia v rámci RZV, fiškálne nástroje (napr. znížená DPH na opraviteľné výrobky), podpora práva na opravu, zavedenie pravidelných auditov a kontrolných bodov, vrátane termínov a subjektov zodpovedných za vyhodnocovanie plnenia cieľov, rozpis dostupných zdrojov financovania a alokačných rámcov (EÚ fondy, EIB, Environmentálny fond, Plán obnovy a odolnosti atď.), ktoré umožnia lepšie plánovanie zo strany samospráv aj investorov.

Vyjadrenie MŽP SR: Do stratégie boli doplnené scenáre vývoja odpadového hospodárstva. Stratégia bude hodnotená najneskôr do šiestich rokov od jej prijatia, čo je v súlade s rámcovou smernicou o odpade. Celkové predpokladané investičné náklady na realizáciu navrhovaných zariadení na energetické zhodnocovanie odpadu sú špecifikované v príslušných dokumentáciách predkladaných v rámci procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA). Zároveň výhľadové určenie lokality a výhľadové kapacity zariadení sú uvedené v kapitolách 4 a 6. Mapové zobrazenia dostupnosti jednotlivých zariadení sú uvedené v kapitole 4 a potreba dobudovania nových kapacít je uvedená v kapitole 6. Regionálne potreby budú bližšie špecifikované. Niektoré z uvedených prvkov sú nastavené ako opatrenia, prípadne sú súčasťou nastavených opatrení. Zároveň rozpis dostupných zdrojov financovania je uvedený v kapitole 6.

4. Problematika energetického zhodnocovania odpadov by mala byť v stratégii viac zdôraznená ako strategická priorita, pričom by malo byť zabezpečené financovanie uvedených zariadení, rozvoj nových ZEVO ako nevyhnutného piliera infraštruktúry odpadového hospodárstva, definovanie rámcového harmonogramu ich výstavby, doplnenie financovania.

Vyjadrenie MŽP SR: V kapitole 6 „Potreby investícií a kritériá pre určenie miesta a kapacity budúcich zariadení“, je jednoznačne reflektovaný zámer vybudovať tri až štyri nové zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadov. Tento plán je v súlade s cieľmi znižovania podielu skládkovania komunálnych odpadov a zároveň prispieva k energetickej sebestačnosti regiónov. Zároveň stratégia dôsledne rešpektuje hierarchiu nakladania s odpadmi podľa usmernení EÚ, ktorá kladie prioritu na predchádzanie vzniku odpadu, opätovné použitie, prípravu na opätovné použitie a recykláciu. Energetické zhodnocovanie odpadov je v tomto kontexte vnímané ako dôležitý, ale zároveň doplnkový nástroj pre spracovanie zvyškového odpadu, ktorý nie je možné efektívne recyklovať. Stratégia teda zabezpečuje vyvážený prístup, kde rozvoj kapacít ZEVO je navrhnutý ako nevyhnutný krok na splnenie záväzných cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, pričom je zároveň rešpektovaná priorita prednostných metód spracovania odpadov v súlade s legislatívou EÚ. Toto nastavenie strategických priorít vytvára pevný základ pre potreby financovania.

5. Pripomienka sa týka doplnenia nového cieľa a indikátora pre energetické zhodnocovanie odpadov: Cieľ pre POH SR - zvýšiť mieru energetického zhodnocovania komunálneho odpadu do roku 2030 na 20 %; zvýšiť mieru energetického zhodnocovania komunálneho odpadu do roku 2035 na min. 25 % a indikátor POH SR - miera energetického zhodnocovania KO (%).

Vyjadrenie MŽP SR: Energetické zhodnocovanie komunálneho odpadu je súčasťou hierarchie nakladania s odpadmi ako doplnková činnosť a prispieva k znižovaniu skládkovania, avšak samo o sebe nepomáha zvyšovať mieru prípravy na opätovné použitie a recykláciu. Zároveň stanovenie takto formulovaného cieľa môže zabrzdiť potrebné zvýšenie miery prípravy na opätovné použitie a recyklácie. EÚ sa zameriava na prechod z lineárneho na obehové hospodárstvo, čo znamená zabezpečovať najmä predchádzanie vzniku odpadu, prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadu. Výrazným narušením

plnenia environmentálnych cieľov by bolo neefektívne využívanie materiálov alebo priameho alebo nepriameho využívania prírodných zdrojov alebo výrazný vznik, spaľovanie alebo zneškodňovanie odpadu.

Asociácia zamestnávateľov zväzov a združení Slovenskej republiky

1. Požiadavka sa týka doplnenia stratégie o prednostné zneškodnenie a recyklovanie nebezpečného odpadu vzniknutého v SR. Cezhraničnú prepravu odpadov z územia SR do iných ČŠ EÚ, resp. vývoz nebezpečných odpadov zo SR do iných ako ČŠ EÚ za účelom zneškodnenia a recyklácie povoliť iba vtedy, ak SR nemá technické možnosti ani potrebné zariadenie, kapacitu alebo vhodné miesto na zneškodnenie alebo recykláciu týchto odpadov spôsobom účinným a prijateľným z hľadiska životného prostredia.

Vyjadrenie MŽP SR: AZZZ SR vo svojej pripomienke uvádza, že nebezpečné odpady sa majú zneškodňovať v štáte, v ktorom vznikli... Konkrétne podľa čl. 4 ods. 9 Bazilejského dohovoru zmluvné strany prijímú vhodné opatrenia, aby sa pohyb nebezpečných odpadov a iných odpadov cez hranice štátov povolil iba vtedy, ak

- a) štát vývozu nemá technické možnosti ani potrebné zariadenie, kapacitu alebo vhodné zneškodňovacie miesto na zneškodnenie týchto odpadov spôsobom účinným a prijateľným z hľadiska životného prostredia,
- b) príslušné odpady sú žiadané ako surovina na recykláciu alebo pre spracovateľský priemysel v štáte dovozu,
- c) takýto pohyb cez hranice štátov je v súlade s inými kritériami, o ktorých musia rozhodnúť zmluvné strany za predpokladu, že tieto kritériá sa nelíšia od zámerov tohto dohovoru.

V rámci Odôvodneného stanoviska č. 2009/4548, konečné rozhodnutie K(2011/6702) zo dňa 29.9.2011, určené Slovenskej republike podľa článku 258 ZFEÚ v súvislosti s vývozom odpadu, EK okrem iného uviedla: „Súdny dvor pri mnohých príležitostiach rozhodol (vec C-203/96, Chemische Afvalstoffen Dusseldorp BV and Others/Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Zb. 1998 s. I-04075, vec C209/98 Entreprenørforeningens Affalds/Miljøsektion (FFAD)/Københavns Kommune; Zb. 2000 s. I-03743), že smernica 75/442 o odpadoch zmenená a doplnená smernicou 91/156 a nariadenie č. 259/93 o kontrole a riadení pohybu zásielok odpadov v rámci, do a z Európskeho spoločenstva sa nemôžu vykladať v tom zmysle, že zásada sebestačnosti a zásada blízkosti sú uplatniteľné na zásielky odpadu na zhodnotenie. Toto vyplýva z ustanovení smernice a nariadenia a z prípravných dokumentov. Okrem toho rozdiel v nakladaní s odpadom na zhodnotenie a s odpadom na zneškodnenie odráža zámer právnych predpisov EÚ podporovať zhodnocovanie odpadu v EÚ ako celku, najmä využitím najlepších dostupných technológií, čo znamená, že s odpadom tohto typu by sa malo dať voľne pohybovať medzi ČŠ na účely spracovania, čím sa vylučuje uplatňovanie zásady sebestačnosti a zásady blízkosti. Rovnako sa to uplatňuje mutatis mutandis na ustanovenia nariadenia č. 1013/2006 a smernice 2006/12/ES, keďže zásady smernice a nariadenia, na základe ktorých sa zakladalo rozhodnutie Súdneho dvora, sa nezmenili.“. Z vyššie uvedeného vyplýva, že obmedzovať prepravy nebezpečného odpadu je možné iba v prípade prepráv za účelom zneškodnenia.

Klub 500

1. Žiadajú explicitne uviesť, že fungovanie RZV je stabilné a dobre zaužívané a Stratégia nemá ambíciu tento systém meniť. „Stratégia nemení rozsah ani povahu povinností výrobcov v systéme RZV pre obaly a neukladá nové finančné alebo administratívne povinnosti.“

Vyjadrenie MŽP SR: Systém RZV pre vyhradené výrobky vychádza z legislatívy EÚ vrátane jeho rozširovania o ďalšie kategórie výrobkov (textil). MŽP SR chce zabezpečiť skvalitnenie a zefektívnenie existujúceho systému RZV, a preto dôjde v blízkej budúcnosti k príprave reformy systému RZV. MŽP SR chce zabezpečiť efektívnejšie vykonávanie kontroly a management súčasného systému RZV. Povinnosť RZV neustanovuje, aby výrobcovia zabezpečovali financovanie budovania infraštruktúry zariadení na zhodnocovanie (§ 27 ods. 5 zákona o odpadoch).

2. Žiadajú, aby materiál jednoznačne vylúčil možnosť, že by odvod za nerecyklované plastové obaly mohol byť financovaný výrobcami alebo prostredníctvom systému RZV.

Vyjadrenie MŽP SR: Vzhľadom na zavedené nové opatrenie č. 12 v stratégii „Nastavenie odvodu za nerecyklované plastové obaly“ nie je možné v stratégii jednoznačne vylúčiť možnosť podieľať sa na uhrádzaní tohto odvodu aj výrobcami plastových obalov, ktorí tieto výrobky uvádzajú na trh SR. Nastavenie odvodu bude predmetom rokovaní a konzultácií, ktorých budú účastní aj zástupcovia Klubu 500 a RÚZ.

3. Navrhujeme doplniť do Stratégie záväzok MŽP SR pripraviť v roku 2026 novelu odpadovej legislatívy, ktorou sa do zákona zavedie povinnosť výlučne bezhotovostných platieb za vykúpený odpad.

Vyjadrenia MŽP SR: Vzhľadom k tomu, že zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov stanovuje jednoznačné pravidlá na zber a výkup kovového odpadu podľa § 16 ods. 6 a 7, požiadavku o zavedenie bezhotovostnej platby za vykúpený odpad nie je potrebné ustanovovať v stratégii.

Republiková únia zamestnávateľov:

1. Považujú za kľúčové zachovanie strategického smerovania SR v oblasti triedeného zberu všetkých prúdov odpadov z vyhradených výrobkov v zmysle § 27 ods. 2 zákona o odpadoch uvádzaných na trh SR na zavedenom a už 10 rokov fungujúcom princípe rozšírenej zodpovednosti výrobcov (RZV), ktorý predstavuje zákonom o odpadoch stanovené financovanie a zodpovednosť za organizovanie a riadenie systému triedeného zberu v SR plne v kompetencii výrobcov vyhradených výrobkov. Žiadajú explicitne uviesť, že fungovanie RZV je stabilné a dobre zaužívané. Zároveň žiadajú doplniť do stratégie, že investície do zariadení odpadového hospodárstva a infraštruktúry, nebudú zabezpečované len prostredníctvom priameho navyšovania nákladov výrobcov.

Vyjadrenie MŽP SR: Systém RZV pre vyhradené výrobky vychádza z legislatívy EÚ vrátane jeho rozširovania o ďalšie kategórie výrobkov (textil). MŽP SR chce zabezpečiť skvalitnenie a zefektívnenie existujúceho systému RZV, a preto dôjde v blízkej budúcnosti k príprave reformy systému RZV. MŽP SR chce zabezpečiť efektívnejšie vykonávanie kontroly a management súčasného systému RZV. Povinnosť RZV neustanovuje, aby výrobcovia zabezpečovali financovanie budovania infraštruktúry zariadení na zhodnocovanie (§ 27 ods. 5 zákona o odpadoch).

4. Žiadajú, aby materiál jednoznačne vylúčil možnosť, že by odvod za nerecyklované plastové obaly mohol byť financovaný výrobcami alebo prostredníctvom systému RZV.
Vyjadrenie MŽP SR: Vzhľadom na zavedené nové opatrenie č. 12 v stratégii „Nastavenie odvodu za nerecyklované plastové obaly“ nie je možné v stratégii jednoznačne vylúčiť možnosť podieľať sa na uhrádzaní tohto odvodu aj výrobcami plastových obalov, ktorí tieto výrobky uvádzajú na trh SR. Nastavenie odvodu bude predmetom rokovaní a konzultácií, ktorých budú účastní aj zástupcovia Klubu 500 a RÚZ.
2. Žiadajú doplniť nový cieľ pre POH SR: „Zaviesť opatrenia podporujúce zber použitých jedlých tukov a olejov z domácností a dosiahnuť celkový podiel vyzbieraných použitých jedlých tukov a olejov na úroveň 60 % v roku 2030“ Zároveň žiadajú doplniť k indikátorom POH SR nový indikátor: „množstvo vyzbieraných použitých jedlých tukov a olejov (tis. ton/rok)“. Tiež žiadajú doplniť nové opatrenie „Zavedenie podpory pre zber použitých jedlých olejov z domácností na komunálnej úrovni“.
Vyjadrenie MŽP SR: Zber použitých jedlých olejov a tukov v SR funguje na dostatočnej úrovni. Množstvo použitých jedlých olejov a tukov z domácností kontinuálne narastá už od roku 2016. Za rok 2024 sa vyzbieralo 1012 ton použitých jedlých olejov a tukov z domácností a 1380 ton z jedální a reštaurácií.
3. Navrhujú doplniť, napr. do kapitoly 4.8: MŽP SR bude presadzovať a pracovať na tom, aby materiály uložené ako odpad na skládkach a odkaliskách, najmä z energetického a oceliarskeho priemyslu, mali využitie v rôznych odvetviach, napríklad v stavebnom priemysle. Ďalším využitím týchto odpadov, ktoré majú v porovnaní so štandardne používanými surovinami výrazne nižšiu uhlíkovú stopu, by sa tiež znížilo množstvo spotrebovaných prírodných zdrojov, a tým by sa priamo podporila myšlienka obehového hospodárstva. Na dosiahnutie týchto cieľov je nevyhnutné modifikovať súčasné legislatívne prostredie so zameraním na umožnenie ďalšieho využitia týchto odpadov.
Vyjadrenie MŽP SR: Uvedené je už súčasťou opatrenia č. 15 v kapitole 11. (Podpora ďalšieho využitia uloženého odpadu na skládke odpadov na inertný odpad, na skládkach odpadov na nie nebezpečný odpad alebo na odkalisku, ktoré môžu byť zároveň aj environmentálnou záťažou.)
4. Navrhujeme vložiť do kapitoly nasledovný text: „Zariadenia budú zamerané predovšetkým na energetické zhodnocovanie priemyselného a komunálneho odpadu, pričom ich technické riešenia môžu umožniť aj spracovanie špecifických druhov odpadu podľa potreby. Dôležité je zohľadniť pri ich umiestňovaní regionálne kapacity už existujúcich zariadení na spoluspaľovanie odpadu (napr. cementárne) tak, aby sa predišlo nadbytočnej logistike spojenej s prepravou odpadu medzi regiónmi.“
Vyjadrenie MŽP SR: Požadovaný text nie je potrebné uvádzať v 6. kapitole, keďže stratégia sa zaoberá umiestňovaním nových zariadení na energetické zhodnocovanie odpadov, pričom stanovuje ich umiestnenie v lokalitách, ktoré spĺňajú stanovené požiadavky. Zároveň 6. kapitola uvádza aj potrebné financovanie.
5. Žiadajú do 11. kapitoly doplniť nové opatrenie týkajúce sa podpory chemickej recyklácie ako rovnocenného recyklačného nástroja a zaviesť uznanie princípu hmotnostnej bilancie.
Vyjadrenie MŽP SR: Na úrovni EÚ je v súčasnosti pripravované vykonávacie rozhodnutie, ktoré nastavuje podmienky pre zohľadnenie ďalších druhov recyklácie okrem mechanickej (vrátane chemickej), pričom v rámci stanovenia metodiky výpočtu by mal byť uznaný princíp hmotnostnej bilancie. Nie je potrebné dopĺňať podporu chemickej recyklácie do stratégie, keďže ide o legislatívne opatrenie z úrovne EÚ.

Verejnosť – hromadná pripomienka Priateľov Zeme - PZ, Incienu a Klimatickej koalície

1. Nesúhlasíme s potrebou výstavby nových zariadení na energetické zhodnocovanie predovšetkým komunálnych a priemyselných odpadov, ako sa uvádza na str. 119 v kapitole 6 Stratégie OH do 2035, kde sa píše, že „V nadväznosti na domácu produkciu odpadov sa uvažuje s výstavbou troch až štyroch zariadení na energetické zhodnocovanie odpadov“, pričom tieto zariadenia budú zamerané predovšetkým na energetické zhodnocovanie priemyselného a komunálneho odpadu.

Vyjadrenie MŽP SR: V SR sú v súčasnosti prevádzkované dve zariadenia na energetické zhodnocovanie odpadov – v Bratislave a Košiciach. Pre splnenie cieľov zavedených EÚ (maximálne 10 % skládkovania a minimálne 65 % recyklácie) bude potrebné doplniť vyššie priečky hierarchie odpadového hospodárstva (predchádzanie vzniku odpadu, prípravu na opätovné použitie a recykláciu) aj o energetické zhodnocovanie, najmä nerecyklovateľného odpadu. Stratégia jasne definuje miesta, na ktorých majú byť takéto zariadenia budované, pričom sa kladie dôraz na ich potrebu odovzdávať vyrobenú elektrickú energiu a teplo.